

Preventiebeleid Present

Ter voorkoming van grensoverschrijdend gedrag

November 2018

Deze notitie beschrijft op welke wijze het voorkomen van grensoverschrijdend gedrag is geborgd in de procedures en werkwijze van Present. Dit betreft de basis werkwijze van Present zoals toegepast bij eenmalige ontmoetingen tussen een groep vrijwilligers en mensen in kwetsbare posities.

In deze memo beschrijven we ook welke extra aandachtspunten er gelden wanneer vrijwilligers via Present langduriger betrokken zijn bij de organisatie of bij mensen in kwetsbare situaties, of zich vaker inzetten als flex-vrijwilliger. Verder beschrijven we welke procedure we hanteren als er toch een ongewenste situatie wordt gemeld.

Werkwijze van Present

Present brengt groepen vrijwilligers voor de duur van een dag(deel) in contact met cliënten van hulpverlenende organisaties. Tijdens deze ontmoetingen verrichten de vrijwilligers ondersteunende werkzaamheden bij cliënten van hulpverleners. Dat zijn bijvoorbeeld sociale activiteiten zoals een spelletjesavond organiseren of praktische klussen zoals het opknappen van een verwilderde tuin. De trajectverantwoordelijkheid voor de hulpvrager ligt volledig bij de begeleider van de cliënt (de professionele hulpverlener), ook nadat de klus van de groep vrijwilligers geklaard is.

Borging

Het voorkomen van grensoverschrijdend gedrag is als volgt binnen deze werkwijze geborgd:

- De ontmoeting van de groep vrijwilligers met hulpvragers is eenmalig, voor een dag of dagdeel. Hierdoor is er geen sprake van langdurige relaties waarin situaties van seksueel misbruik of ander grensoverschrijdend gedrag meestal ontstaan.
- De ondersteuning door vrijwilligers gebeurt in groepsverband. Er is uiteraard ontmoeting met de hulpvrager maar er is geen sprake van vorming van kwetsbare één op één relaties. De groep zorgt voor de sociale controle.
- Present stelt als voorwaarde dat de professionele hulpverlener op locatie aanwezig is om de hulpvrager(s) te begeleiden. Als de hulpverlener inschat dat de hulpvrager goed kan omgaan met de groep vrijwilligers, volstaat telefonische bereikbaarheid van de hulpverlener. Op die manier kan gemonitord worden hoe de hulpvrager reageert op de hulp die de vrijwilligers bieden, of is de hulpverlener snel in te schakelen bij lastige situaties. Ook een Presentmedewerker is op de locatie aanwezig, bij de start en aan het eind van het project.
- De vrijwilligersgroepen verrichten alleen ondersteunende werkzaamheden zoals klus- en schoonmaakwerkzaamheden. Er is geen sprake van lijfgebonden zorg.
- In onze werkwijze hanteren we een stappenplan met zeven stappen. De eerste stap is voorlichting en instructie aan de groep vrijwilligers. Daarbij wijzen we op het volgende:
 - o De kwetsbaarheid van de hulpvragers en derhalve het voorkomen van grensoverschrijdend gedrag.
 - o Het belang van wederkerigheid en een respectvolle houding waardoor de hulpvrager niet in zijn waarde wordt aangetast. Hieronder wordt ook verstaan het niet verrichten van handelingen die door de hulpvrager als ongewenst worden ervaren.
 - o Bij vermoeden van grensoverschrijdend gedrag dient melding gedaan te worden bij de Presentmedewerker die bij het project aanwezig is. Present informeert de hulpverlener. Logischerwijs volgt er dan hoor en wederhoor.

- Stap 6 en 7 van onze werkwijze voorzien in contact met zowel de groep als de hulpverlener na de georganiseerde ontmoeting. In de evaluatie vragen we specifiek na hoe de hulpvrager de ontvangen hulp ervaren heeft. De evaluatie van de hulpvrager ontvangen we via de hulpverlener. Vanuit de vertrouwelijkheid van deze relatie ontstaat zo een voor de hulpvrager veilige situatie om eventuele klachten te uiten.

Onze ervaring is dat deze werkwijze effectief is in het voorkomen van ongewenste situaties. Mocht er zich toch een ongewenste situatie voordoen dan is de kans groot dat via het evaluatiesysteem en de vaardigheden en zorgvuldigheid van onze betrokken medewerkers het voorval toch naar boven komt. Het uitwisselen van kennis en ervaringen over hoe om te gaan met procedures en codes voor het voorkomen van grensoverschrijdend gedrag vindt onder andere plaats binnen de netwerken van Stichting Present Nederland. Present Nederland is aangesloten bij de NOV, de branchevereniging voor vrijwilligersorganisaties en het Landelijk Overleg Vrijwilligers in de Zorg. Binnen deze netwerken staat dit thema regelmatig op de agenda.

De 'methode Present' is opgenomen in de Databank Effectieve Sociale Interventies (DESI). Het toelaten tot deze databank betekent dat Movisie de werkwijze en procedures ook op dit onderdeel toereikend heeft bevonden.

Extra aandachtspunten bij de screening van vrijwilligers die meewerken in de organisatie en flex-vrijwilligers

In de organisatie en begeleiding van de projecten werken verschillende vrijwilligers mee die (voor een bepaalde periode) vast onderdeel uitmaken van het operationeel team van Present. Flex-vrijwilligers zijn individuen die hebben aangegeven zich vaker in te willen zetten en op basis van hun beschikbaarheid worden ingeschakeld voor klussen. In de werving en aanstelling van vaste vrijwilligers en flex-vrijwilligers voorzien de volgende aandachtspunten in extra borging ter voorkoming van grensoverschrijdend gedrag:

- Zorgvuldig aanstellingsbeleid

In het gesprek over het aanbod van de vrijwilligers vraagt de medewerker van Present door op de motivatie van de vrijwilligers om met minderjarigen en/of mensen in kwetsbare posities op te willen trekken. Gereede twijfel aan de motivatie van de vrijwilliger kan een aanleiding zijn om navraag over de persoon te doen bij andere (vrijwilligers)organisaties of een referentie te vragen. Daarnaast wordt vrijwilligers gevraagd om een Verklaring Omtrent Gedrag aan te vragen en om de gedragscode te ondertekenen waarin richtlijnen staan over de omgang tussen de vrijwilliger en de hulpontvanger.

- Training en intervisie

Bij het inwerken van de vrijwilliger besteedt Present aandacht aan de werkwijze van Present en de waarden die ten grondslag liggen aan deze werkwijze. Naast het 'omzien naar elkaar' zijn ook gelijkwaardigheid, respect en wederkerigheid de waarden waarop Present haar handelen baseert. Deze waarden zijn vastgelegd in het Handboek Present en de in 2017 uitgebrachte handreiking over gelijkwaardigheid en wederkerigheid (Haal meer uit je project: van hulp bieden naar samen doen). Vaste vrijwilligers en flex-vrijwilligers worden op de hoogte gebracht van deze documentatie. Daarnaast is er in persoonlijke voortgangsgesprekken en collectieve intervisie periodiek aandacht voor het omgaan met kwetsbare mensen en tegen welke situaties de vrijwilligers in de praktijk aanlopen.

- Evaluatie met de maatschappelijke organisatie en de groep vrijwilligers

Na de georganiseerde ontmoeting wordt er mondeling of digitaal geëvalueerd met de hulpverlener en de vrijwilligersgroep. In de evaluatie vragen we specifiek na hoe de hulpvrager de ontvangen hulp ervaren heeft en hoe de communicatie en voorbereiding vanuit

Present is ervaren. Eventuele klachten via deze weg op een veilige manier worden geuit.

Extra aandachtspunten bij de screening van vrijwilligers voor langduriger betrokkenheid

De basis werkwijze van Present is gericht op eenmalige ontmoetingen. Wanneer Present ontmoetingen organiseert waarbij vrijwilligers langduriger contact hebben met mensen in kwetsbare situaties, voorzien de volgende aandachtspunten in extra borging ter voorkoming van grensoverschrijdend gedrag:

- Zorgvuldig aanstellingsbeleid

Kenmerkend voor de werkwijze van Present is dat we uitgaan van het aanbod van vrijwilligers. In het geval dat vrijwilligers voor een langer durend traject gekoppeld worden aan een hulpvrager, geldt dat naast de gebruikelijke werkwijze extra zorgvuldigheid in acht wordt genomen bij de screening van vrijwilligers. In het gesprek over het aanbod van de vrijwilligers vraagt de medewerker van Present door op de motivatie van de vrijwilligers om met minderjarigen en/of mensen in kwetsbare posities op te willen trekken. Gereede twijfel aan de motivatie van de vrijwilliger kan een aanleiding zijn om navraag over de persoon te doen bij andere (vrijwilligers)organisaties of een referentie te vragen. Daarnaast wordt vrijwilligers gevraagd om een Verklaring Omtrent Gedrag aan te vragen en om de gedragscode te ondertekenen waarin richtlijnen staan over de omgang tussen de vrijwilliger en de cliënt.

- Periodieke evaluatie met maatschappelijke organisatie en de hulpvrager

Gedurende de trajectperiode zal Present het contact periodiek evalueren met de vrijwilligers en de maatschappelijke organisatie die bij de hulpvrager betrokken is. Op deze manier kunnen kleine signalen aan het licht komen en kan er ook een interventie plaatsvinden; bijvoorbeeld een gesprek of in het uiterste geval ontbinding van het traject.

Als het toch mis gaat – Procedure bij melding

Ondanks de vele preventieve elementen in de werkwijze van Present en de aanvullende maatregelen, kan het toch voorkomen dat er een signaal of melding komt van grensoverschrijdend gedrag.

Zodra er een signaal of melding binnenkomt bij een Presentmedewerker, zal de volgende procedure in werking gaan:

- De Presentmedewerker die het signaal ontvangt, brengt de signaalgever in contact met het eerste aanspreekpunt voor sociale veiligheid van Present Deventer, Ursela Disselhorst, Algemeen Coördinator.
- Deze persoon neemt de melding zo zorgvuldig mogelijk op en legt dit schriftelijk vast. Als richtlijn wordt het stappenplan van de NOV gebruikt (<https://www.inveiligehanden.nl/als-het-misgaat/dit-moet-je-doen/de-melding>). Present informeert de hulpverlener van de organisatie die bij de cliënt betrokken is.
- De melding wordt verder in behandeling genomen door twee personen van Present Deventer. Deze personen worden in onderling overleg aangesteld. Dit kunnen bestuursleden of vaste medewerkers zijn van Present. Een persoon onderhoudt het contact met de beschuldigde, de andere persoon richt zich op het slachtoffer, de maatschappelijke organisatie die bij de hulpvrager betrokken is, en overige betrokkenen.
- Het tweetal bekijkt de zaak en beslist hoe het vervolg er uit ziet. Als de melding niet met een onderling gesprek opgelost kan worden, wordt een vervolgplan gemaakt. Daarvoor kan advies worden ingewonnen bij de politie. Dit kan in eerste instantie anoniem, zonder namen te noemen. Present Nederland wordt ingelicht en kan advies en ondersteuning bieden met betrekking tot de vervolgstappen en de communicatie naar buiten. Het eerste aanspreekpunt van Present Deventer treedt op als zaakcoördinator. De zaakcoördinator bewaakt het proces en zorgt voor zorgvuldige verslaglegging en communicatie naar alle betrokkenen en indien nodig ook naar buiten.

- Als er sprake lijkt te zijn van strafbare feiten wordt het onderzoek overgedragen aan de politie. De zaakcoördinator informeert samen met een bestuurslid alle betrokkenen zo feitelijk mogelijk. De beschuldigde wordt gedurende het onderzoek op non-actief gezet.
- Is er geen sprake van strafbare feiten maar wel van ongewenst gedrag dan beslist het bestuur van de lokale stichting welke maatregelen er worden getroffen. Dit kan bijvoorbeeld uitsluiting zijn van vrijwilligerswerk bij Present Deventer. Alle betrokkenen worden geïnformeerd over de genomen maatregelen.
- Na sluiting van de zaak wordt het proces geëvalueerd en afgerond. Aan de hand van de evaluatie kan de procedure voor melding verder worden aangescherpt.